

PŘEDSTAVY VELENÍ ČESKOSLOVENSKÉ ARMÁDY O OBRANĚ SLOVENSKA ZA MNICHOVSKÉ KRIZE NA PODZIM 1938

PAVEL MINAŘÍK – PAVEL ŠRÁMEK

MINAŘÍK, P. – ŠRÁMEK, P.: Ideas of the Czechoslovak Army Command on the defense precautions for Slovakia during the Munich crises in autumn 1938. *Vojenská história*, 2, 3, 1998, pp 77 – 103., Bratislava.

The published documents and the introduction article on the military situation in Slovakia and the importance of Slovakia for the defense of Czechoslovakia, represent valuable parts helping us to get a good picture of the military, and indirectly also of the political situation of Slovakia during the tough period of the Munich crises. The presentation of ideas on military precautions to be taken, in order to protect Slovakia in compliance with the broader context of national defense, is captured in the original archival materials and in the respective notes. The documents are part of a set of historic resources titled „The Regiment Command during national war alert“, which are located at the Military Historical Archive in Prague. The published works clearly show, that the Command of the Czechoslovak Army has given adequate attention to provide for the protection of Slovakia. In case of an attack from the part of Hungary, the III. Army Division was ready to persistently fight for the southern border with the intention to keep mainly the area determined by the three towns Levice - Krupina - Lučenec and not to allow the enemy to proceed across the Poddunajská lowland towards the town of Nitra. A connection to Romania has also been established. The protection of the southwestern parts of Slovakia was in the competence of the IV. Army division and of units appropriated from the reserves of the Supreme Command. Threatening hostile actions of the Polish army in the northwest of Slovakia would have been intercepted by the reserve regiment of the Supreme Command, even though in this respect the Army Command would have preferred a peaceful political solution.

Military History. Czechoslovakia. Ideas of Czechoslovak Army Command on the Defense of Slovakia during the Munich crises in 1938.

Vojenský význam Slovenska se ve 2. polovině 30. let výrazně změnil. Doposud se s ním totiž počítalo především jako s nástupišťem pro ofenzivní akce proti Maďarsku, společně s rumunskou a jugoslávskou armádou v rámci Malé dohody. Poté, co se hlavním protivníkem Československa stalo Německo, si velení československé armády uvědomovalo, že v případě německého útoku bude delší obrana možná až v prostoru Českomoravské vrchoviny nebo spíše moravsko-slovenské zemské hranice. Slovensku tak připadl důležitý úkol vytvořit zázemí pro armádu ustupující pod tlakem silnějšího nepřítele. Měly sem být evakuovány všechny nezbytné státní úřady (prezident, vláda, parlament), nejdůležitější výroba (zejména zbrojní), náhradní vojenská tělesa a pod.¹

Přitom i samotné Slovensko muselo nadále počítat s přímým vojenským ohrožením ze strany tradičního nepřítele, tj. Maďarska. Šlo však o ohrožení výrazně menší, jednak díky slabosti maďarské armády a dále vzhledem k existujícímu spojení Československa s Rumunskem a Jugoslávií. Přesto vyžadovalo vyčlenění části sil mobilizované armády, která jinak většinu prostředků soustředila proti Německu.²

Obranu prostoru Slovenska a Podkarpatské Rusi převzala po vyhlášení mobilizace československé branné moci 23. září 1938 III. armáda (krycí jméno Štefánik). Pásmo činnosti armády bylo nejprve vymezeno moravsko-slovenskou zemskou hranicí na západě a československo-rumunskou státní hranicí na východě. Dne 27. září v důsledku předání obranného úseku

¹V podrobných evakuačních plánech se počítalo s odvozem bojeschopných mužů, koní, motorových vozidel, dobytka, obilí a dalších potravin z vyklízených českých zemí.

²S možností ohrožení ze strany Polska se téměř nepočítalo, velení armády neustále žádalo po politických zabezpečení minimálně polské neutrality, raději však spojení.

pěšího pluku 33 na dolním toku řeky Moravy ke IV. armádě se západní hranice III. armády posunula k Devínu, odkud vedla přes hřeben Malých Karpat k Bílým Karpatům, kde se napojovala na zemskou hranici. Velitelství armády vzniklo v průběhu mobilizace ze Zemského vojenského velitelství Bratislava a sídlilo v Kremnici. Velení III. armády převzal 27. září v 0.00 hodin (tj. v 3. mobilizační den)³ dosavadní zemský vojenský velitel armádní generál Josef Votruba (1879–1959), který do Kremnice přijel již 26. září. Dne 4. října nařídilo Hlavní velitelství, aby generál Votruba převzal velení IV. armády na jižní Moravě. Velitelem III. armády se podle stejného nařízení měl stát dosavadní velitel IV. armády armádní generál Lev Prchala (1892–1963), který do Kremnice přijel v noci ze 4. na 5. října. Velení se generál Prchala ujal 6. října ve 12.00 hodin.⁴

Narozdíl od českých zemí, kde byla již v průběhu října rušena válečná organizace a přecházelo se na mírový stav,⁵ na Slovensku a Podkarpatské Rusi se vzhledem k stálým potyčkám s maďarskými a rovněž tak i polskými ozbrojenými formacemi válečná organizace udržela prakticky až do konce roku 1938. Velitelství III. armády se mezitím přemístilo do Bratislavy, kde působilo od 24. listopadu. Demobilizovalo teprve 15. prosince, kdy z něj opět vzniklo Zemské vojenské velitelství Bratislava. V této době ovšem převzalo také kompetence po zrušeném Zemském vojenském velitelství Košice.

Po vyhlášení mobilizace podléhaly jednotky zodpovídající za obranu Slovenska a Podkarpatské Rusi před útokem maďarských vojsk nejprve pouze dvěma velitelstvím na úrovni sboru. Na západě šlo o Hraniční pásmo XV, vzniklé z velitelství mírového VII. sboru v Banské Bystrici, a na východě o Hraniční pásmo XVI, vzniklé z velitelství mírového VI. sboru v Košicích. V průběhu mobilizace se dále vytvořilo nové velitelství VII. sboru, postavené příslušným mírovým sborem jako vyšší jednotka druhého sledu. Po dosažení pohotovosti se zmíněné velitelství zapojilo do systému obrany a 29. září převzalo velení podřízených jednotek. Po konstituování všech orgánů velení zajišťovaly obranu sledovaného prostoru ze západu na východ VII. sbor, Hraniční pásmo XV a Hraniční pásmo XVI.⁶

VII. sbor (krycí jméno Hurban) bránil úsek od Devína po Šahy. Velitelem sboru byl divizní generál Josef Mánek (1886–1972), jeho velitelské stanoviště se nalézalo ve Vráblich.

Ukolem Hraničního pásma XV (krycí jméno Adam, od 2. října Jaroslav) bylo bránit prostor od Šahů po Rimavskou Sobotu. Velitelem pásma byl divizní generál Bedřich Homola (1887–1943) s velitelským stanovištěm v Banské Bystrici.

Zbývající část od Rimavské Soboty až po hranici s Rumunskem bránilo Hraniční pásmo XVI (krycí jméno Ferdinand). Velitel pásma divizní generál Ondřej Mézl (1887–1968) měl své velitelské stanoviště v Košicích.

Po odchodu polních útvarů do prostorů soustředění převzala velení nad jednotkami, které zůstaly v zápolí, zvláštní teritoriální velitelství, odpovídající velitelstvím sborů v době míru. Tato tzv. velitelství sborových oblastí vznikla tři a sídlila ve stejných místech jako mírové sbory. Jejich personál tvořili v naprosté většině vojenští gážisté v záloze nebo ve výslužbě, po-

³První mobilizační den byl stanoven na 25. září 1938.

⁴Původně zamýšlená prostá výměna velitelů obou armád se poněkud zkomplikovala. Generál Prchala odjel z Brna 4. října 1938 v 17 hodin a v Kremnici je jeho přítomnost doložena 5. října brzy ráno. Generál Votruba byl v této době na inspekční cestě a do Kremnice se vrátil 5. října dopoledne. Dne 6. října ve 12 hodin odevzdal generál Votruba velení III. armády generálu Prchalovi. Generál Votruba opustil Kremnici 8. října a ještě týž den ve večerních hodinách převzal velení IV. armády. K této otázce srv. VHA, f. VÚBPS, vel. Štefánik, kar. č. 22, příloha č. 138.

⁵Např. velitelství I. a II. armády byla zrušena 22. října 1938 a od tohoto data opět fungovala jako zemská vojenská velitelství. Velitelství IV. armády rovněž opustilo svoje velitelské stanoviště a 24. října se přemístilo do Tatranských Zrubů (tehdy Vojenských Srubů), kde postupně demobilizovalo.

⁶Ostatní vyšší velitelství vzniklá v průběhu mobilizace na Slovensku tento prostor opustila a přemístila se do míst vymezených nástupovým plánem. V. sbor (Klobouky) přešel do zálohy IV. armády a VIII. sbor (Uherské Hradiště) do zálohy Hlavního velitelství. Podobně VI. sbor byl nejprve zařazen do zálohy Hlavního velitelství (předpokládané stanoviště velitele Valašské Meziříčí), ale vzhledem ke změně nástupové sestavy zaujal nakonec svoje místo na západním křídle IV. armády v jižních Čechách (Soběslav).

volání za mobilizace do přechodné činné služby. V. sborové oblasti v Trenčíně velel brigádní generál v. v. Antonín Mikuláš Číla (1883–1983), VI. sborové oblasti v Košicích plukovník pěchoty v. v. Arnošt Hrbenský (narozen 1875) a VII. sborové oblasti v Banské Bystrici brigádní generál v. v. Ladislav Forbelský (narozen 1875).⁷ Zvláštním velitelstvím, vytvořeným neplánovaně v průběhu mobilizace, bylo Velitelství cizích dobrovolníků u VI. sborové oblasti. Mělo zabezpečit soustředění a výcvik dobrovolníků ze zahraničí, hlásících se na pomoc Československu. Do čela tohoto velitelství byl postaven brigádní generál v. v. Miloslav Bárta (narozen 1876).

Z předkládaných dokumentů je zřejmé, že velení III. armády počítalo s úporným držetím hlavního obranného postavení a nepředpokládalo hlubší vlny nepřítele do operační hloubky obrany. Při vedení boje mohlo ke zpomalení ústupu využívat četných vodních toků nebo linií stálého opevnění.

V operačním prostoru armády byl za nejohroženější považován střední úsek její obranné sestavy mezi městy Šahy a Filákov. Při prolomení obrany čs. vojsk by se maďarské armádě otevřela možnost postupovat směrem na Levice a Nitru, což mohlo ohrozit obranu pravého křídla III. armády a ve svém důsledku i tyl čs. vojsk stahujících se z Čech a Moravy. Obranu ve zmíněném úseku zabezpečovalo Hraniční pásmo XV s Hraniční oblastí 40 v 1. sledu. Na většině úseku bylo možno k obraně využít střední tok řeky Ipel' a dvě linie převážně stavebně dokončeného lehkého opevnění (62 objektů vz. 36 a téměř 600 objektů vz. 37).

Útok maďarských vojsk se očekával především z oblastí Balassagyarmat a Salgótarján, kde byly soustředěny značné síly nepřítele, zahrnující rovněž tankové jednotky. K jeho zachycení se předpokládalo využít buď krycí postavení probíhající v bezprostřední blízkosti státní hranice na čáře Šahy – Balog nad Ipľom – Želovce – Bušince – Kalonda - Radzovce, případně hlavní obranné postavení dále ve vnitrozemí na čáře Sazdice – Plášťovce – Hrušov – Modrý Kameň – Lučenec – Filákov. Ve 2. operačním sledu zaujímaly obranu svazky ze zálohy velitele III. armády. V prostoru Krupina se nacházela 10. divize, připravená vést protiútok ve směrech na Šahy a Balassagyarmat, společně s 11. divizí, rozmístěnou u Cinobaně s úkolem přehradit postup nepřátelských vojsk u Lučence. K zastavení eventuálního průlomu tankových jednotek maďarské armády na Levice a Nitru byla severně od Levic připravena 3. rychlá divize.

Pravé křídlo vojsk III. armády, tvořené VII. sborem, se při své činnosti mohlo opřít zejména o vodní toky. Na Dunaji zaujaly obranu útvarů Hraniční oblasti 39. V uvedeném prostoru se výraznější činnost maďarských vojsk předpokládala pouze u mostů přes řeku, spojená s pokusem o dosažení protilehlého břehu. Dále pak u Petržalky byla připouštěna společná akce německých a maďarských vojsk proti opevněnému předmostí. Styk s Hraničním pásmem XV zabezpečoval samostatný pěší pluk 7, zaujímající obranu na dolním Ipľu. V případě nutnosti mohl od státní hranice ustoupit na hlavní obranné postavení vedoucí Ipel'skou pahorkatinou mezi Bajtavou a Sazdicemi, využívající přitom vybudovaného lehkého opevnění (cca 150 objektů vz. 37). Při silném tlaku protivníka měl jeho postup zadržet na dolním toku Hronu za podpory záložního pěšího pluku 57 nacházejícího se v prostoru Pozba. Původně se zde měla soustřeďovat 16. divize, ale vzhledem ke změně Nástupového plánu VII zůstala na severozápadním Slovensku s úkolem zabezpečovat obranu před případným polským útokem.

Za nejméně exponované bylo považováno levé křídlo armády, tvořené Hraničním pásmem XVI. Úkol jeho svazků, tj. Hraničních oblastí 41 a 42, spočíval v obraně krycího postavení na státní hranici a následně hlavního obranného postavení, s důrazem na udržení prosto-

⁷Agendu velitelství sborových oblastí převzala k 11. říjnu 1938 příslušná velitelství hraničních pásem a V. sboru.

⁸3.RD měla ve své výzbroji sice pouhých 16 lehkých tanků vz. 35, které ale mohlo doplnit 26 protitankových kanonů ráže 37 mm, společně s 12 houfnicemi ráže 10 cm a 12 kanony ráže 8 cm. Vzhledem ke skutečnosti, že tankovou techniku maďarské armády představovaly pouze tankičky britského a italského původu, vyzbrojené kulomety, je možno předpokládat úspěšné splnění úkolu ze strany 3. RD.

ru Košic a spojení se spřáteleným Rumunskem. K tomu mohly čs. jednotky využít lehkého opevnění vybudovaného od Rimavské Soboty po Čop v jedné linii, u Košic a Michal'an zdvojené (cca 800 objektů vz. 37). Dále na východ bylo opevnění postaveno pouze v řídkém strážním sledu chránícím železnici z Čopu do Jasíně či silnice a mosty ve vnitrozemí (asi 50 objektů vz. 37). V úseku Hraniční oblasti 41 se očekávala aktivita maďarských vojsk především na směr Hidasneméti – Košice, společně s činností v prostoru Rimavské Soboty a Rožňavy. U Hraniční oblasti 42 se nevyučovala snaha o postup od Sátoraljaújhely přes Michalany na Trebišov, s cílem přerušit železniční spojení do Rumunska a ohrozit Michalovce či Košice.

V operačním prostoru III. armády bylo k 30. září 1938 rozmístěno ještě několik samostatných svazků, podléhajících přímo Hlavnímu velitelství. Jednalo se celkem o čtyři divize.

Na severozápadním Slovensku se nacházela u Ružomberoku 16. divize (mírová) a u Žiliny 22. divize (mobilizovaná), které měly zabezpečit obranu před možným útokem polské armády. Obrana hranic s Polskem představovala zvláštní problém. Přestože v roce 1935 bylo Polsko na popud politiků zařazeno mezi státy nepřátelské, představitelé armády stále doufali, že se tento předpoklad nepotvrdí. Nečekané polské územní požadavky a nebezpečí jeho faktického nepřátelství donutily armádní velení k urychlené improvizaci. Již 22. září dostal pěší pluk 41 od 16. divize rozkaz zajistit prostor Čadca – Krásno nad Kysucou. Po vyhlášení mobilizace byla případnou obranou slovensko-polské hranice od Jablunkova po Vysoké Tatry pověřena celá 16. divize. Obranu vysokohorských úseků Vysokých Tater měl převzít speciálně formovaný horolezecký oddíl. Řešení choulostivé otázky případné polské účasti v agresi vůči Československu převzalo přímo Hlavní velitelství, kterému byla 16. divize podřízena. Lze však usuzovat, že Hlavní velitelství se na spíše symbolickou obranu moc nespolehalo a naléhalo na prezidenta a vládu, aby za každou cenu zajistili, když ne spojenectví, tak alespoň polskou neutralitu.⁹

Nasazení 22. divize by se řídilo momentální situací. Za nejpravděpodobnější můžeme považovat podporu 16. divize nebo jednotek II. armády na Těšínsku v případě polského ozbrojeného zásahu.¹⁰

Poblíž jihozápadního úseku moravsko-slovenských hranic, v prostoru Nové Mesto nad Váhom – Senica, byly dislokovány dva svazky podřízené VIII. sboru ze zálohy Hlavního velitelství, tj. 9. (mobilizovaná) a 15. (mírová) divize. Počítalo se s nimi pro posílení obrany na moravsko-slovenském pomezí před postupujícími německými vojsky. 15. divize kromě toho měla takéž studovat možnosti podpory boje pěšího pluku 33. Pluk se nacházel na dolním toku řeky Moravy v úseku od Břeclavi po Devín, kde měl za úkol, s využitím vybudovaných objektů lehkého opevnění (cca 160 pevnůstek), odrazit německé pokusy o překročení uvedeného vodního toku, případně zadržet jej na čáře Moravský Sv. Ján – Gajary – Jakubov – Zohor – Devín.

Z prezentovaných písemností je patrné, že velení čs. armády věnovalo zajištění obrany Slovenska odpovídající pozornost. Při eventuálním útoku ze strany Maďarska byly svazky III. armády připraveny úporně bránit jižní hranice, s úmyslem udržet zejména prostor Levice – Krupina – Lučenec a nepřipustit postup protivníka Podunajskou nížinou k Nitře. Zabezpečeno bylo rovněž spojení s Rumunskem. Na ochraně jihozápadu Slovenska před aktivitou německých vojsk se spolupodílely IV. armáda a svazky ze zálohy Hlavního velitelství. Hrozící zásah polské armády na severozápadním Slovensku měly opět zadržet záložní svazky Hlavního velitelství, i když v tomto případě velení armády preferovalo politické řešení.

⁹Srv. dopis hlavního velitele generála Ludvíka Krejčího prezidentovi a předsedovi vlády z 25. září 1938. Viz VHA, f. VÚBPS, vel. Palacký, inv. č. 235, kar. č. 6.

¹⁰V prostoru moravsko-polského pomezí byla soustředěna samostatná operační skupina „Slask“, vytvořená kolem 21. září s cílem podpořit polské územní požadavky. Skupinu tvořily 4., 21. a 23. pěší divize, Velkopolská jezdecká brigáda, 10. jezdecká brigáda (motomechanizovaná) a řada dalších jednotek včetně letectva. Blíže viz Zgórnjak, M.: Europa w przededniu wojny. Sytuacja militarna w latach 1938–1939. Kraków 1993, 578 s.

Pro objektivní zhodnocení možností maďarské armády v roce 1938 je nutno neztráčet ze zřetele skutečnost, že stejně tak jako Německu i Maďarsku byla po I. světové válce stanovena výrazná omezení pro budování ozbrojených sil. Podle mírové smlouvy z 4. června 1920 mohla maďarská armáda mít pouze 35.000 profesionálních příslušníků, přičemž moderní druhy vojsk jako např. tankové jednotky a letectvo nebyly povoleny. Vojenská základní služba byla obnovena teprve v roce 1931 (nejprve na 18 měsíců a od roku 1935 na 2 roky), což vedlo k postupnému zvýšení mírového stavu na 85 tisíc osob. Povoláním několika ročníků záložníků stav maďarské armády na podzim 1938 dosáhl pravděpodobně celkového počtu okolo 160.000 osob, přičemž proti Československu mohla být nasazena pouze část z nich, vzhledem k nutnosti zajistit obranu i na hranicích s Rumunskem a Jugoslávií. Proti Slovensku a Podkarpatské Rusi bylo registrováno soustředění 5 smíšených a 2 jezdeckých brigád, včetně tankových jednotek. K odražení jejich útoku disponovala III. armáda koncem září přibližně 100 tisíci příslušníky.

Československé zpravodajské orgány se samozřejmě v září 1938 snažily co nejpřesněji zjistit sílu potencionálního protivníka. V případě maďarské armády se jim to vcelku podařilo, ovšem při odhadu možné spolupráce jiných států s Maďarskem se nevyhmuly chybám. Zpravodajské informace hovořící o přítomnosti 3 německých divizí na maďarském území, z toho 2 pěších u bývalých rakousko-maďarských hranic a jedné motorizované u Miskolce, společně s údajným přistáním několika desítek německých a italských bombardovacích letadel na letišti Székesfehérvár, se nezakládaly na pravdě. Na území Maďarska se nacházelo pouze několik skupin německých důstojníků.

Dochované dokumenty pocházejí ze souboru fondů Velitelství útvarů za branné pohotovosti státu, který je uložen ve Vojenském historickém archivu v Praze a tvoří jej 117 kartonů materiálů z období od května 1938 do března 1939. Většina publikovaných rozkazů je uložena ve fondu velitelství ŠTEFÁNIK (tj. III. armáda), obsahujícím celkem 63 kartony. Kromě zmíněného fondu byly použity písemnosti fondu velitelství PALACKÝ (tj. Hlavní velitelství), který obsahuje celkem 6 kartonů.

Po formální stránce jsou dokumenty, otisklé v úplném znění, většinou strojopisné kopie a byly zpracovány v souladu s edičními zvyklostmi. Každý z nich je uveden datem, místem vydání a stručným záhlavním registrem. Dodatečné opravy a doplňky do původního textu jsou vytuštěny kurzívou. Pokud došlo k pozdějšímu podtržení některých částí textu rukou, jsou příslušné pasáže vymezeny ostrými závorkami, tj. <...>. Pod jednotlivými rozkazy je připojen odkaz na uložení ve VHA. Poznámkový aparát byl zpracován k jednotlivým dokumentům zvlášť a obsahuje poznámky textové i věcné. Dokumenty jsou přímo na spisu opatřeny kancelářskými značkami a razítky příjemců. Podle možností byla zachována původní stylistika. Opraveny byly pouze zjevné pravopisné chyby a překlepy. Vzhledem k obecně platným pravidlům byly dokumenty ponechány v původním jazyku, tj. v češtině. Autoři edice se rovněž rozhodli používat název Československo a československá armáda bez pomlčky, s přihlédnutím k oficiálnímu dobovému pojmenování státu i ozbrojených sil, vyjadřujících kromě jiného i jejich unitaristickou podstatu.

DOKUMENT Č. 1

1938, 27. září, Kremnica. – Návrh velitele III. armády na přeskupení sil v důsledku změny nástupového plánu.

54 Palacký – js – gi

54 s 27/9 07.50 Palacký Vyškov.

V důsledku HV čj. 104/oper. 1938¹ navrhuji toto přeskupení sil:

1) Soustředit Dobrovský² do prostoru Levice – Mýtne Ludany – Bátovce – Hronské Kosihy. SV: Levice.

2) Přemístit David³ do prostoru Pozba – Tekovské Šarlužky⁴ – Lok. SV: Pozba.

3) K zajištění směru Lučenec – Zvolen detachovati od Tomašika⁵ pěší pluk 75 a jeden oddíl dělostřeleckého pluku 10 do prostoru Lovinobaňa.

Prosím o schválení a zároveň prosím, aby HV samo odklonilo železniční převozy Dobrovského do nového prostoru.

Velitel Štefánik

čj. 11/oper. 1938.

27/9 8h [...] ⁶

Urgováno čj. 24/oper. – (příl. č. 21)

Vyřízení viz čj. 89/oper. ⁷ – (příl. č.)

VHA, f. VÚBPS, vel. Štefánik, kar. č. 22, příloha č. 13. – Rukopisný koncept A4, 1 s.

¹Viz Minařík, P. - Šrámek, P.: Dokumenty československé armády z podzimu 1938. Rozkazy Hlavního velitelství od 24. do 28. září. Historie a vojenství, roč. 45, 1996, č. 5, s. 87 - 92.

²Krycí jméno 11. divize.

³Krycí jméno 3. rychlé divize.

⁴Dnes součást obce Tekovské Lužany.

⁵Krycí jméno 10. divize.

⁶Nečitelná parafa.

⁷Dne 28. září dopoledne odpovědělo Hlavní velitelství čj. 146/oper., že o navrhovaných změnách se prozatím neuvazuje.

DOKUMENT Č. 2

1938, 28. září, Kremnice. - Všeobecný operační rozkaz číslo 1 velitele III. armády.

Velitelství III. armády
Štáb 3. Oddělení
čj. 71/oper.
Příloha:

Tajné
SV. dne 28/9 1938.
15.45 hod.
3. odděl.
3¹zal.

Všeobecný operační rozkaz čís. 1. Část I.²

I. Situace vlastní:

Jednotky ZH zaujaly předvídanou sestavu. Mobilisace probíhá hladce a klidně.

II. Situace nepřátelská.³

A) Maďarské síly se soustřeďují v prostorech:

a) Győr – Komárom – Nagyvigmánd.

Jde o části 2. a 3. smíšené brigády, které by mohly zasáhnout v souladu s německou armádou do prostoru Bratislavy, nebo se mohou pokusit překročit Dunaj v označeném prostoru.

b) Esztergom.

Je tu menší část jednotek 2. a 3. smíšené brigády.

c) Novohradské hory a jv.

Jde o části 1. smíšené brigády a jedné rychlé brigády, které mohou zasáhnout na směru Levice – Nitra za současné akce jednotek z prostoru Esztergom a eventuálně ve spojitosti s akcí pro překročení Dunaje v prostoru Bratislava.

d) Salgótarján – Gönc.

Jde o 7. smíšenou brigádu, která by mohla mít za úkol krýt akce částí soustředěných západně. Ofensivní zásah na Lučenec nebo Košice zatím málo pravděpodobný.

e) Sátoraljaújhely – Nyíregyháza.

Jde o 2. jezdeckou brigádu, která může provést samostatnou akci na Michalovce, aby přerušila nebo stížila spojení východ – západ.

B) POLSKO:

V prostoru Katowice – Zawiercie – Bielsko⁴ jsou shromažďovány jednotky 23., 21. a 6. divise a 5. jezdecké brigády. Zásah těchto jednotek možno předpokládat proti Těšínsku.

¹Otištěny dvě přílohy, a to Orde de bataille OPL a Přehled zpráv č. 4.

²Druhá, tzv. materiální, část všeobecného operačního rozkazu byla vydána samostatně 29. září a není zde otištěna.

³Níže uvedené informace o maďarské, polské a německé armádě byly získány zpravodajským způsobem, což znamená, že nemusí odpovídat skutečnému rozmístění těchto vojsk. Autoři edice neměli možnost údaje prověřit.

⁴Bielsko-Biala.

⁵Krems an der Donau.

⁶Dnes Havlíčkův Brod.

C) NĚMECKO:

Značná část německých sil (asi 10 vyšších jednotek) je soustředěná v prostoru Linz – Krems⁵ – Wien – Payerbach. Zdá se, že je orientována na směr Zwettl – Jihlava – Německý Brod.⁶ ale není vyloučen ani zásah na směru Znojmo – Brno.

Detailní situace z 28/9 viz přehled zpráv čís. 4.

III. Úkol armády:

Udržet stálá opevnění na hlavním obranném postavení jednotek ZH s hlavním úsilím v prostoru Levice – Krupina – Lučenec.

a) Sousedé:

Na západě IV. armáda, hájí jihomoravská opevnění a dolní tok řeky Moravy. Na severozápadě II. armáda, hájí severomoravská opevnění.

b) Hranice pásma činnosti:

na západě: Devín (mimo) – Baba 581 (v to) - Biksard⁷ (mimo) – Klenová trig. 585 (v to), podél okresní hranice na Višňové a kotu 815, dále zemská hranice.

na východě: hranice československo-rumunské.

IV. Úmysl:

Chci brániti na místě Dunaj (v tom bratislavské opevnění) od západní hranice armády až po Kovačovou⁸, pak klásti odpor na čáře LO na Ipeľu a dále na čáře Kalonda – Almád⁹ - Gnolica¹⁰ – Turňa nad Bodvou – Kuzmice – Bodrogszerdahely¹¹ – Čop - Berehovo – Výlok¹² – Királyháza¹³.

Nebude-li lze udržet toto postavení bránit se na hlavním obranném postavení počínajíc od Dunaje na čáře LO mezi Ipeľem a Hronem – Sazdice – Tompa¹⁴ – Fedýmeš¹⁵ – Piesok¹⁶ – Fiľakovo – Hodejov – Tornaľa – Rožňava – Turňa¹⁷.

Eventuálně sesílit HOP na hlavních směrech částmi soustřeďujících se vojenských jednotek.

Ponechat si silné zálohy proti úderům podle vývinu situace.

V. Složení III. armády:

A) VII. sbor:

- a) HO 39 (podřízena od 5. mobilizačního dne 00.00 hodin),
- b) Úsek ZH pěšího pluku 7 se všemi jeho prostředky,
- c) Pěší pluk 57, který se přesune z mobilizační stanice pěším pochodem v noci na 5. mobilizační den do prostoru Pozba, kde bude zálohou velitele VII. sboru.

Rozhraní: na západě hranice III. armády,

na východě: Vyškovce¹⁸ – Nadošany¹⁹ (obě pro pěší pluk 7) – Horní Almáš²⁰ (mimo).

B) HP XV:

a) HO 40 bez úseku pěšího pluku 7.

b) Útvary HP XV.

Podrobnosti týkající se předání úseků ad A) a) a b) provede HP XV.

⁷Dnes Buková.

⁸Zřejmě správně Kovačov.

⁹Dnes Gemerský Jablonec.

¹⁰Pravděpodobně zkomoleno, nepodařilo se identifikovat.

¹¹Dnes Streda nad Bodrogom.

¹²Též Újlak, v oblasti Berehovo na bývalé Podkarpatské Rusi.

¹³Nepodařilo se identifikovat.

¹⁴Dnes Tupá.

¹⁵Dnes Ipeľské Úľany.

¹⁶Pravděpodobně zkomoleno, nepodařilo se identifikovat.

¹⁷Turňa nad Bodvou.

¹⁸Vyškovce nad Ipeľom.

¹⁹Dnes Hontianske Trst'any.

²⁰Dnes součást obce Jablňovce.

Rozhraní: na východě Petrovce – Hodejov (obé mimo) – Selce (v to) – Kokava²¹ (mimo).

C) HP XVI:

Počítá jen s vlastními prostředky.

D) Záloha velitele III. armády:

a) 3. RD, soustředěná v prostoru Hronské Kosihy – Bátovce – Mýtné Ludany. Předvídané úkoly: zásah ve směru na jih.

b) 10. divise bez pěšího pluku 57: soustředí se počínajíc 5. až 6. mobilisačního dne v prostoru Krupina – Nemce – Litava. Předvídané eventuální úkoly na směru Krupina – Balašské Ďarmoty²², Krupina – Šahy a Zvolen – Modrý Kameň.

c) 11. divise soustředí se 5. až 6. mobilisačního dne v prostoru Cinobaňa – Podkriváň – Ábelová – Praha. Předvídané eventuální úkoly na směru Lučenec – Salgótarján a Tisovnik – Rarošská Muľad²³.

d) Dělostřelecký pluk 54: 6. mobilisačního dne v Žarnovica (pěším pochodem), Oddíl hrubých minometů III: 8. mobilisačního dne ve Velké Slatině²⁴ (železniční převoz),

Ženíjní rota 61: Kremnica 7. mobilisačního dne (železniční převoz),

Ženíjní rota 63: Hronská Breznica 6. mobilisačního dne (železniční převoz).

VI. Úkoly podřízených jednotek:

a) VII. sbor udrží bratislavské předmostí, zabrání nepříteli přechod Dunaje a dolního Ipeľu a v případě silné nepřátelské akce brání na místě HOP Kamenica nad Hronom – Sazdice. Hlavní úsilí na směru Novohradské hory - Nitra a Bratislava. Udrží styk se IV. armádou.

b) HP XV zabrání nepříteli přechod přes Ipeľ a přes čáru 1. sledu LO jižně Lučence. V případě silné nepřátelské akce vede ústupový boj až na HOP, které udrží. V případě naléhavé potřeby může si vyžádat u velitele III. armády výpomoc z jeho záložních vyšších jednotek pro udržení HOP. Těžiště činnosti na směrech Balašské Ďarmoty – Zvolen, Šahy – Krupina a Salgótarján – Zvolen.

c) HP XVI brání nepříteli přechod čáry 1. sledu LO a v případě silné nepřátelské akce brání všemi silami HOP a udrží prostor Košice.

VII. Posilové prostředky podřízených jednotek:

a) Telegrafní vojsko:

Stavební telegrafní rota 95 v Prešově (krycí jméno Stela) je 6. mobilisační den počínaje k dispozici HP XVI a má za úkol podle požadavku HV a HP XVI pečovat o spojení s Rumunskem.

b) Ženíjní vojsko:

Veliteli HP XV²⁵ dávám pro HO 39 k dispozici:

– světlotmetnou rotu 3 vykládající ve Staré Ďale²⁶ 8. mobilisačního dne ve 24 hodin s prvním určením do Komárna,

– světlotmetnou rotu 2 vykládající v Pezinku 9. mobilisačního dne ve 3 hodiny s místem prvního určení Bratislava a

– světlotmetnou rotu 4 vykládající v Kert²⁷ 8. mobilisačního dne ve 20 hodin s prvním místem určení tamtéž.

VIII. Letectvo:

a) Zpravodajské:

Přidělují:

letku 10 VII. sboru, základní letiště u Tardoškedu²⁸,

²¹Kokava nad Rimavicou.

²²Balassagyarmat v Maďarsku.

²³Dnes Muľa.

²⁴Lokalita v prostoru obce Svinná v okrese Bánovce nad Bebravou.

²⁵Správně veliteli VII. sboru.

²⁶Dnes Hurbanovo.

²⁷Dnes Ohrady.

²⁸Dnes Tvrdošovce.

letku 16 HP XV, základní letiště Veľká Lúka u Zvolena,

letku 13 HP XVI, základní letiště Spišská Nová Ves.²⁹

Každá letka vyhradí pro velitelství III. armády dva lety denně.

Letka 64 na letišti Tri duby³⁰ u Zvolena provádí úkoly podle rozkazů velitelství III. armády.³¹

b) Bojové:

III/3 perut' na základním letišti u Chtelnice.³² Plní úkoly podle plánu pro zajištění hranic a zvláštního rozkazu.

c) Kurýrní:

Letka 104 na základním letišti Veľká Lúka u Zvolena.³³

IX. OPL:

Podle přiloženého ordre de bataille. Zdůrazňuji neustálou aktivní a pasivní OPL všech jednotek a útvarů a to i před dopravními letouny.

X. Utajení:

1) K přesunům využívejte plně noci, pro táboření a odpočinky lesů.

2) Podřízeným jednotkám dejte z tohoto rozkazu na vědomost jen to, co se jich týká.

XI. Úprava terénu:

Opevňovací práce na všech obranných postaveních zahajte ihned s největší intenzitou. K tomu použijte kromě civilních pracovníků veškerého volného obyvatelstva z okolí. HO 39 vyvine největší pracovní úsilí na sesílení bratislavského předmostí a přilehlých úseků.

XII. Spojení:

Řiďte se výtahem ze spojovacího rozkazu armády pro nástup. Doplňky k tomuto rozkazu budou vydávány podle potřeby.

XIII. SV:

velitelství III. armády ... Kremnica

velitelství VII. sboru Vráble

HO 39 Galanta

HP XV Banská Bystrica

HO 40 Banská Bystrica

10. divise Krupina

11. divise Lovinobaňa

3. RD Levice

HP XVI Košice

HO 41 Košice

HO 42 Užhorod

HO 38 Brno

Dostanou: HV, II. a IV. armáda, VII. sbor, HP XV a XVI, 10. a 11. divise, HO 38, 39, 40, 3. RD, 1., 2., 3., 4. oddělení velitelství III. armády, velitelství dělostřelectva, letectva, železničního a telegrafního vojska

Za správnost:
náčelník štábu III. armády
plk. Kratochvíl³⁴

Velitel III. armády
arm. gen. J. Votruba v. r.

²⁹Letky byly vyzbrojeny letadly Letov Š-328.

³⁰Dnes Sliach.

³¹Letka byla vyzbrojena letadly Aero A-100.

³²Perut' tvořily letky 37, 38 a 39, vyzbrojené letadly Avia B-534.

³³Letka byla vybavena civilními letadly, zabavenými za mobilizace.

³⁴Plukovník generálního štábu Bedřich Kratochvíl (1894 – 1983), před mobilizací zatímní náčelník štábu Zemského vojenského velitelství Bratislava, v mobilizaci náčelník štábu III. armády.

Velitelství III. armády
štáb/3. oddělení
k čj. 71/oper.

Příloha k všeobecnému operačnímu
rozkazu čís. 1.

ORDRE DE BATAILLE OPL
Velitelství OPL III. armády.
I. TOPL.

- 1) Obvod OPL „D“ Trenčín - Trenčianska Teplá.
 - a) velitelství obvodu OPL - Trenčín
 - b) skupina OPL I/153: Trenčianska Teplá
velitelství skupiny OPL, baterie 7/153, baterie 8/153, sRKPL 1/41
 - c) skupina OPL II/153: Trenčín
velitelství skupiny OPL, baterie 3/153, baterie 4/153, baterie 24/153, sRKPL 1/17, 2/17, 3/17
 - d) světlometná skupina OPL V/153: Trenčín
velitelství světlometné skupiny OPL, světlometná četa 16/153, 17/153, 18/153, 19/153
- 2) Skupina OPL III/153 - Žilina.
velitelství skupiny OPL, baterie 5/153, baterie 6/153, sRKPL 2/41, 3/41
- 3) Skupina OPL IV/153 - Bratislava.
baterie 2/153 (8 cm vz. 5/8 stabilní), sRKPL 1/23 a 1/39
- 4)³⁵
- 5) Skupina OPL X/153 - Nováky.
velitelství skupiny OPL, baterie 31/153, baterie 32/153, baterie 36/153
- 6) Skupina OPL Považská Bystrica.
baterie 1/153
- 7) Skupina OPL Banská Bystrica.
sRKPL 1/26

II. AOPL.

- rota VKPL 8 - Nováky³⁶
- rota VKPL 10 - Nováky³⁷
- rota VKPL 12 - Poprad
- rota VKPL 13 - Poprad

³⁵Původně měla v rámci III. armády působit ještě skupina OPL VI/153 Piešťany s bateriemi 18/153 a 19/153. Ta však byla po svém zkompletování odeslána k ochraně Hlavního velitelství na Moravě.

³⁶V noci na 29. září se rota přesunula do Krupiny.

³⁷V noci na 29. září se rota přesunula do Lovinobane.

Velitelství III. armády

- štáb, 2. oddělení -

Příloha k všeobecnému operačnímu rozkazu čís. 1.

Přehled zpráv čís. 4³⁸

ze dne 28. září do 13.00 hodin.

I. Maďarsko: Několik zpráv nasvědčuje tomu, že dosud mobilisace nebyla vyhlášena. Povolávání záložníků roč. 1905 – 1914 po částech pokračuje. Zdá se, že jednotky hb.³⁹ jsou již většinou na válečných počtech. Na některých místech – zejména v prostoru Novohradských hor a Sátoraljaújhely - je pokračováno nebo bylo započato s opevňovacími pracemi. Na trati Budapest – Hatvan – Miskolc – Hidasnémeti ani na souběžných silnicích nebylo dne 26. a 27./9 zjištěno transportů.

Nezaručené zprávy mluví o tom, že:

– 26./9 mělo být vyvagonováno na nádraží Hugsyag (východně Balassagyarmat) 72 tanků, 4 děla protiletcecká a 4 děla větší ráže, která měla být odeslána do Vársány (jihozápadně Szécsény),

– ve Vásárosnamény (jihozápadně Berehovo 30 km) má být údajně těžké dělostřelectvo,

– v prostoru Tarpa – Gulács – Tivadar (vše jižně Berehovo asi 15 km) má být pěší pluk 11 (SV pluku Tarpa),

– v Sárospatak má být rovněž nějaké dělostřelectvo.

II. Německo: Nezaručená zpráva mluví o přesunu jedné motorisované divise z prostoru Vídeň do prostoru Miskolc. Její průjezd Budapeští nebyl zjištěn. Další neprověřená zpráva mluví o tom, že dvě německé divise překročily přes Burgenland na maďarské území. Ani jedna z uvedených zpráv není dosud potvrzena.⁴⁰

III. Polsko: Od litevských hranic byly prý prováděny v posledních dnech přesuny nějakých větších jednotek směrem na Kraków.

IV. Rumunsko: v Rumunsku prý byli povoláni záložníci ročníku 1926 – 1932. K obsazení maďarských hranic jsou prý připraveny dvě divise v Kluži a Oradea.

V. V pohraničí: do Bánréve byl zakázán přístup československým železničářům.

Za správnost:
plk. Kratochvíl

Velitel III. armády:
arm. gen. Josef Votruba v. r.

VHA, f. VÚBPS, vel. Štefánik, kar. č. 22, příloha č. 35. – Strojopisná kopie A4, 5 + 2 + 2 s.

³⁸Srv. poznámku 3.

³⁹Zřejmě hraničních brigád, tj. brigád rozvinujících se poblíž státní hranice.

⁴⁰Informace o údajné přítomnosti německé armády na území Maďarska nebyla zdaleka ojedinělá. Např. situační hlášení z 27. září ráno upozorňovalo na přilet desítek německých a italských (!) bombardovacích letadel, která přistála na letišti Székesfehérvár. Ve skutečnosti v Maďarsku na podzim 1938 žádné cizí vojenské jednotky nebyly.

DOKUMENT Č. 3

1938, 28. září, Banská Bystrica. - Všeobecný operační rozkaz číslo 1 velitele Hranického pásma XV.

Velitelství HP XV.
3. oddělení štábu
Čj. 4180 3. oper. 1938.

SV. dne 28. září 1938.

TAJNĚ

Všeobecný operační rozkaz číslo 1.
Část 1.¹

I. Situace vlastní:

Jednotky ZH zaujaly předvídanou sestavu. Mobilisace probíhá hladce a klidně.

II. Situace nepřátelská.²

Maďarské síly soustřeďují se v prostorech:

a) Esztergom

Je tu menší část jednotek druhé a třetí smíšené brigády.

b) Novohradské hory a jv.

Jde o části 1. smíšené brigády a jedné rychlé brigády, které mohou zasáhnout na směru Levice – Nitra za současné akce jednotek z prostoru Esztergom a eventuálně ve spojitosti s akcí pro překročení Dunaje v prostoru Bratislava.

c) Salgótarján – Gönc

Jde o 7. smíšenou brigádu, která by mohla mítí úkol krytí akce částí soustředěných západně. Ofensivní zásah na Lučenec nebo Košice zatím málo pravděpodobný.

III. Úkol armády:

Udržet stálá opevnění na hlavním obranném postavení jednotek ZH s hlavním úsilím v prostoru Levice – Krupina – Lučenec.

IV. Úkol HP XV:

Zabrání nepříteli přechod přes Ipel' a přes čáru 1. sledu LO jižně Lučence. V případě silné nepřátelské akce vede ústupový boj až na HOP, které udrží. <Z čáry PS ustoupí až na rozkaz velitele HP XV.>

V případě naléhavé potřeby může si vyžádat u velitele III. armády výpomoc jeho záložních vyšších jednotek pro udržení HOP.

Těžiště činnosti na směrech Balašské Ďarmoty³ – Zvolen, Šahy – Krupina a Salgótarján – Zvolen.

¹Druhá, tzv. materiální, část všeobecného operačního rozkazu byla vydána samostatně a není k dokumentu přiložena.

²Níže uvedené informace o maďarské armádě byly získány zpravodajským způsobem, což znamená, že nemusí odpovídat skutečnému rozmístění těchto vojsk. Autoři edice neměli možnost údaje prověřit.

³Balassagyarmat v Maďarsku.

a) Sousedé

Na západě VII. sbor a na východě HP XVI mají obdobné úkoly.

b) Hranice pásma činnosti

Na západě Vyškovce⁴ – Nadošany⁵ (obé pro VII. sbor) – Horní Almás⁶ (pro HP XV).

Na východě Petrovce – Hodejov (obé mimo) – Selce (v to) – Kokava⁷ (mimo).

Prostředky:

– HO 40 bez úseku pěšího pluku 7,

– útvary HP XV.

V. Úkol HO 40:

pokračuje v činnosti vyplývající z plánu ZH.

VI. Zálohy:

a) velitele III. armády:

10. divise bez pěšího pluku 57, soustředí se počínajíc 5. a 6. mobilisačního dne v prostoru Krupina – Nemce – Litava. Předvídané eventuální úkoly na směru Krupina – Balašské Ďarmoty, Krupina – Šahy a Zvolen – Modrý Kameň.

11. divise soustředí se 5. – 7. mobilisačního dne v prostoru Cinobaňa – Podkriváň – Ábelová – Praha. Předvídané eventuální úkoly na směru Lučenec – Salgótarján a Tisovník – Rárošská Mulad⁸.

b) velitele HP XV:

<SPO 40> v Dobré Nivě jest připraven k zásahu ve směrech:

– na Balašské Ďarmoty, a to buď přes Modrý Kameň nebo přes Čebovce,

– Horná a Dolná Strehová,

– Lučenec,

– přes Krupinu na Šahy buď přes Kokovce⁹ nebo přes Plášťovce.

VII. Letectvo:

HP XV má přidělenou letku 16, základní letiště Veľká Lúka u Zvolena.¹⁰ Velitel III. armády vyhradil si od letky 2 lety denně. Velitel HO 40 vyžádá si lety dle potřeby.

VIII. OPL:

Skupina OPL v Banské Bystrici: sRKPL 1/26.

Zdůrazňují stálou aktivní a pasivní OPL všech jednotek a útvarů na místě i za pochodu, a to i před dopravními letouny.

IX. Utajení:

1) K přesunům využívejte plně noci, pro táboření a odpočinky lesů.

2) Podřízeným jednotkám dejte z tohoto rozkazu na vědomost jen to, co se jich týká.

X. Úprava terénu:

Opevňovací práce na všech obranných postaveních byly již zahájeny v HO 40 podle zvláštního rozkazu. Jest k nim použito kromě civilních pracovníků veškerého volného obyvatelstva z okolí.

XI. Zvláštní:

a) Úsek ZH pěšího pluku 7 se všemi jeho prostředky a písemnostmi na tento úsek se vztahující předá HO 40 bezodkladně veliteli VII. sboru.

⁴Vyškovce nad Ipľom.

⁵Dnes Hontianske Trst'any.

⁶Dnes součást obce Jablonožce.

⁷Kokava nad Rimavicou.

⁸Dnes Muľa.

⁹Pravděpodobně zkomoleno, nepodařilo se identifikovat.

¹⁰Letka byla vyzbrojena letadly Letov Š-328.

b) Pěší pluk 57 přesune se z mobilizační stanice pěším pochodem v noci na 5. mobilizační den do prostoru Pozba, kde bude zálohou velitele VII. sboru. Přesun provede podle rozkazu velitele VII. sboru.

XII. SV:

Velitelství III. armády ... Kremnica

Velitelství HP XV Banská Bystrica

HO 40 Banská Bystrica

10. divise Krupina

11. divise Lovinobaňa

Velitelství VII. sboru Vrábľe

HO 39 Galanta

3. RD Levice

HP XVI Košice

HO 41 Košice

Dostanou: III. armáda, velitelství VII. sboru, HP XVI, HO 40, 10. a 11. divise, 1., 2., 3., 4. oddělení, velitelství dělostřelectva, ženijního vojska HP XV.

Za správnost:

náčelník štábu

plk. Slezák¹¹

II. část pplk. Váňa¹²

Velitel HP XV

div. gen. Bedřich Homola, v. r.

29/9 Kr¹³ Pal¹⁴ R¹⁵

[...]¹⁶

VHA, f. VÚBPS, vel. Štefánik, kar. č. 22, příloha č. 40. – Strojopisná kopie A4, 3 s.

¹¹Plukovník generálního štábu František Slezák (narozen 1890), před mobilizací náčelník štábu VII. sboru.

¹²Podplukovník generálního štábu Josef Váňa (narozen 1893), přednosta 4. (materiálního) oddělení štábu III. armády.

¹³Zřejmě parafa plukovníka generálního štábu Bedřicha Kratochvíla.

¹⁴Zřejmě parafa podplukovníka generálního štábu Bohumila Palečka (narozen 1892), přednosta 3. (operačního) oddělení štábu III. armády.

¹⁵Zřejmě parafa majora generálního štábu Alfreda Ressela (narozen 1900), přednosta operační skupiny 3. oddělení štábu III. armády.

¹⁶Dokument je opatřen ručně nakresleným prezentačním razítkem.

DOKUMENT Č. 4

1938, 29. září, Košice. – Všeobecný operační rozkaz číslo 1 velitele Hraničního pásma XVI.

Velitelství HP XVI.
Čj. 109/3. oper. 1938.

SV. dne 29/9 1938.
v 16.20 (šestnáctdvacet) hod.

Všeobecný operační rozkaz čís. 1. Část I.¹

I. Situace vlastní:

Jednotky ZH zaujaly předvídanou sestavu. Mobilisace probíhá hladce a klidně.

II. Situace nepřátelská.²

A) Maďarské síly se soustředí v prostorech:

a) Győr – Komárom – Nagyvigánt.

Jde o části 2. a 3. smíšené brigády, které by mohly zasáhnout v souladu s německou armádou do prostoru Bratislavy, nebo se mohou pokusit překročit Dunaj v označeném prostoru.

b) Esztergom.

Je tu menší část jednotek 2. a 3. smíšené brigády.

c) Novohradské hory a jv.

Jde o části 1. smíšené brigády a jedné rychlé brigády, které mohou zasáhnout na směru Levice – Nitra za současné akce jednotek z prostoru Esztergom a eventuálně ve spojitosti s akcí pro překročení Dunaje v prostoru Bratislava.

d) Salgótarján – Gönc

Jde o smíšenou brigádu, která by mohla mít za úkol kryt akce částí soustředěných západně. Ofensivní zásah na Lučenec nebo Košice zatím málo pravděpodobný.

e) Sátoraljaújhely – Nyíregyháza.

Jde o 2. jezdeckou brigádu, která může provést samostatnou akci na Michalovce, aby přerušila nebo stížila spojení východ – západ.

B) POLSKO:

V prostoru Katowice – Zawiercie – Bielsko³ jsou shromažďovány jednotky 23., 21. a 6. divise a 5. jezdecké brigády. Zásah těchto jednotek možno předpokládat proti Těšínsku.

C) NĚMECKO:

Značná část německých sil (asi 10 vyšších jednotek) je soustředěna v prostoru Linz – Krems⁴ – Wien – Payerbach. Zdá se, že je orientována na směr Zwettl – Jihlava – Německý Brod⁵, ale není vyloučen ani zásah na směru Znojmo – Brno.

¹Druhá, tzv. materiální, část všeobecného operačního rozkazu byla vydána samostatně a není k dokumentu přiložena.

²Níže uvedené informace o maďarské, polské a německé armádě byly získány zpravodajským způsobem, což znamená, že nemusí odpovídat skutečnému rozmístění těchto vojsk. Autoři edice neměli možnost údaje prověřit.

³Bielsko-Biala.

⁴Krems an der Donau.

⁵Dnes Havlíčkův Brod.

III. Úkol HP XVI:

brání nepříteli přechod čáry 1. sledu LPO a v případě silné nepřátelské akce brání všemi silami HOP a udrží prostor Košice.

A) Složení a rozhraní podle plánu „K“.

B) Posilové prostředky:

a) Stavební telegrafní rota v Prešově (krycí jméno Stela) je 6. mobilizační den počínaje k dispozici HP XVI a má za úkol podle požadavků HV a HP XVI pečovat o spojení s Rumunskem.

b) Letka 13, základní letiště Spišská Nová Ves.⁶

C) Sousedé:

Na západě HO 40.

IV. Úmysl:

Chci se bránit se všemi silami na vybudované linii LPO (i když nejsou úplně vybaveny) a tuto udržet i <protiútoky> se zvláštním zřetelem v tomto pořadí.

a) Hidasnémeti – Košice

b) Feledince⁷, Bánréve – Rimavská Baňa

c) Sátoraljaújhely – Trebišov

d) Rožňava – Dobšiná

V. Úkoly jednotek podle vydaných plánů „K“.

VI. Letectvo:

Letka 13 vyhradí pro velitelství III. armády 2 lety denně. Pro potřebu velitelství HP XVI určí na letišti v Košicích denně <1 kurýrní letoun;> tamtéž zřídí pracovní letiště pro práci v úseku HO 42 (2 letouny).

VII. OPL:

Zdůrazňuji neustálou pasivní OPL všech přemísťujících se jednotek a útvarů, a to i před dopravními letouny. K utajení přesunů využívejte plně noci, pro táboření a odpočinek lesů.

VIII. Úprava terénu:

Opevňovací práce na všech obranných postaveních zahajte ihned s největší intenzitou. K tomu použijte kromě civilních pracovníků veškerého volného obyvatelstva z okolí.

IX. Spojení:

Podle vydaných spojovacích plánů.

Dostanou: armáda jako hlášení, HO a útvary HP XVI přímo podřízené.

Za správnost:
náčelník štábu
plk. gšt. Jan Křepel

Velitel HP XVI
div. gen. Ondřej Mězl v. r.

plk. Křepel⁸[...] ⁹
[...] ¹³

H.¹⁰ Pal¹¹ Kr¹²

VHA, f. VÚBPS, vel. Štefánik, kar. č. 22, příloha č. 76. – Strojopisná kopie A4, 2 s.

⁶Letka byla vyzbrojena letadly Letov Š-328.

⁷Dnes Jesenské.

⁸Plukovník generálního štábu Jan Křepel (narozen 1888), před mobilizací náčelník štábu VI. sboru.

⁹Nečitelná parafa.

¹⁰Zřejmě parafa majora generálního štábu Karla Henzla (narozen 1898), přednosta výcvikové skupiny 3. oddělení štábu III. armády.

¹¹Zřejmě parafa podplukovníka generálního štábu Bohumila Palečka.

¹²Zřejmě parafa plukovníka generálního štábu Bedřicha Kratochvíla.

¹³Dokument je opatřen ručně nakresleným prezentačním razítkem a rozdělovníkem příslušníků 3. oddělení štábu.

DOKUMENT Č. 5

1938, 30. září, Ružomberok. – Situační hlášení velitele 16. divize pro Hlavní velitelství.

Velitelství 16. divize.

Čj. 1115 Taj. 3. oper. 1938.

Mapa 1:200.000 Žilina, Banská Bystrica.

Příloh: 1.¹

30/9 1938, 21.00 hod.

(dvacetjednanulanula)

TAJNÉ!

Situační hlášení.

Dne 30. září 1938 ve 20.00 (dvacetnulanula) hodin je 16. divize soustředěna: pěší pluk 41 v prostoru Čierne – Čadca – Oščadnica s úkolem býti pohotově přehraditi směry Skalité – Turzovka, Oščadnica – Krásno². Pro podporu pěšího pluku 41 je v Čadca oddíl III/201.

Horský pěší pluk 1 je soustředěn v prostoru Bysterec³ – Vyšný Kubín – Oravský Podzámok. Po jedné pěší rotě, sesílené četou těžkých kulometů je vysunuto do Námestova a Tvrdošína. Úkol pluku: pluk je připraven přehraditi směry Námestovo – Oravský Podzámok a Trstená – Oravský Podzámok.

Horský pěší pluk 2 je soustředěn v prostoru Ružomberok. Jeden prapor tohoto pluku (II/2 horský prapor) je vysunut do Terchové. Tento prapor je připraven, aby obsadil úsek Bystřica⁴ jako spojovací úsek mezi pěším plukem 41 a horským pěším plukem 1.

Dělostřelecký pluk 201 má I/201 oddíl v Ružomberoku, II/201 dělostřelecký oddíl Jasenová, III/201 oddíl Čadca.

Ženíjní rota 16 – Chlumec⁵ (severně Žilina).

Telegrafní prapor 16 – Likavka (severně Ružomberok).

SPO 16 – Kysucké Nové Mesto.

Zdravotnická rota 16 – Budatín.

Automobilní kolona 316 – Priekopa (severně Turčiansky Svätý Martin).

Vozatajská kolona 32 – Teplička nad Váhom (dosud nedorazila).

Vozatajská kolona 31 – Párnica (dosud nedorazila).

Intendanční park 16 – Vrútky (dosud nedorazil).

Pracovní rota 31 – Priekopa.

Pracovní rota 32 – Teplička nad Váhom.

Veterinární ambulance 16 – Varín (dosud nedorazila).

Zbrojní park 16 (SV Gbeľany) – část na místě.

V Liptovskom Svätom Mikuláši je skupina 1/2 rota (70 mužů) s horolezeckým výcvikem a improvizovanou horolezeckou výbavou pro ochranu úseku Tatry.

¹Přiložena oleáta se zakreslenou situací.

²Krásno nad Kysucou.

³Malý a Velký Bysterec, dnes součástí Dolného Kubína.

⁴Zřejmě myšlena Nová Bystrica.

⁵Chlumec nad Váhom, dnes Považský Chlmec.

Mám v úmyslu přesunouti horský pěší pluk 2 a velitelství dělostřeleckého pluku 201 s I/201 dělostřeleckým oddílem do úseku Kysuca: velitelství horského pěšího pluku 2 a 1 prapor Krásno, jeden prapor Lieskovec⁶. Dělostřelecký oddíl I/201 Dogabari⁷ – Kormanci⁸ (severně Krásno). Velitelství divise s telegrafním praporem do Žiliny. Prosim o schválení.

Dostane: Palacký (jako hlášení)
kurýrem.

Velitel divise
brig. gen. František Marvan⁹
gen. Marvan

VHA, f. VÚBPS, vel. Palacký, inv. č. 197, kar. č. 3. – Strojopisná kopie A4, 1 s.

⁶Kysucký Lieskovec.

⁷Část obce Oščadnica.

⁸Součást Krásna nad Kysucou.

⁹Brigádní generál František Marvan (narozen 1886), před mobilizací velitel 16. divize.

DOKUMENT Č. 6

1938, 1. říjen, Kremnica. – Situační hlášení velitele III. armády pro hlavního velitele.

zw ji 279 1/10 08.10

Palacký – Vyškov

Situační hlášení ze dne 1/10 1938 v 06.00 hod.

A) U jednotek ZH situace beze změny. Útvary jsou na svých místech a usilovně upravují terén. David¹ beze změny.

B) Soustředování:

K Tomašikovi² přibylo velitelství a jednotky SPO. Pěší pluk 75 a 76 přenocovaly v prostoru Pliešovce – Babiná – Dolná Niva³. Do ubytovacího prostoru dorazí 1/10 1938.

Dobrovský.⁴ Velitelství dělostřeleckého pluku 11 a dělostřelecké oddíly I/11 a II/11 na místě. Velitelství pěšího pluku 82 se zákopnickou a minometnou rotou a II/82 prapor, velitelství Dobrovský a SPO na místě.

Štefánik: Během noci vyložila ženijní rota 63.

Hviezdoslav.⁵ není dalších zpráv.⁶

Štefánik oper. čj. 352/3. oper. 38.

Resl⁷[...] ⁸ Pal⁹

VHA, f. VUBPS, vel. Štefánik, kar. č. 22, příloha č. 74. – Rukopisný koncept A4, 2 s.

¹Krycí jméno 3. rychlé divize.

²Krycí jméno 10. divize.

³Správně Dobrá Niva.

⁴Krycí jméno 11. divize.

⁵Krycí jméno 22. divize.

⁶Podle situačního hlášení z 30. září v 18 hodin dorazil do prostoru soustředění divize jen oddíl polního četnictva, štábní autokolona, stan a štábní rota.

⁷Zřejmě parafa majora generálního štábu Alfreda Ressela.

⁸Nečitelná parafa.

⁹Zřejmě parafa podplukovníka generálního štábu Bohumila Palečka.

DOKUMENT Č. 7

1938, 1. říjen, Kremnica. – Všeobecný operační rozkaz číslo 2 velitele III. armády.

Štefánik

SV, dne 1./10. 1938.

Čj. 369/oper.

Všeobecný operační rozkaz čís. 2.

Část I.¹

I. Situace vlastní.

a) Jednotky ZH jsou všude na místě. Dne 30/9. zničila vlastní vojska mosty přes Ipel' u Vámosmikola a Bielovce.

b) Útvary Tomašík² a Dobrovský³ se shromažďují podle plánu s menším zpožděním. Sborové útvary Hurban docházejí podle předpokladů.

Nedostatek aut, resp. jejich opožděné dodání zaviňují zpoždění hotovosti armádních útvarů a způsobuje nedodržení úplné hotovosti i u jiných útvarů. Stejně důsledky má i opožděné dodání evidenčních koní.

Velitelé provedou zatímní vyrovnání, aby útvary byly poměrně stejně dotovány.

II. Situace nepřátelská.

Viz přehled zpráv čís. 7.⁴

III. Úkol Štefánika a úmysl velitele:

Beze změny.

IV. Úkoly podřízených jednotek:

Beze změny.

Změny rozhraní mezi Hurban a Adam:

Vyškovce⁵ (H) – Domadice (H) – Žemberovce (A) – Prandorf⁶ (A) – Pukanec (A) – Ladomer (H).

V. Změny v složení Štefánika.

Dělostřelectvo:

a) Skupina armádního dělostřelectva od 2. 10. v prostoru Žemberovce – Bátovce – Drženice v složení: dělostřelecký pluk 54, dělostřelecký oddíl II/109. Velitel: velitel dělostřeleckého pluku 109. SV. Dolné Žemberovce⁷.

Předvídaný úkol: sesílí podle situace buď dělostřelectvo Adama a to především v prostoru Šahy, nebo dělostřelectvo Hurbana.

b) Jeden oddíl dělostřeleckého pluku 101 smění co nejdříve velitelství dělostřeleckého oddílu I/135 a baterie 1 a 3/135, které jsou k dispozici Adama. Třetí baterie dělostřeleckého oddílu 101 použije Hurban ve východní části úseku praporu I/7.

¹Druhá, tzv. materiální, část všeobecného operačního rozkazu byla vydána samostatně 1. října.

²Krycí jméno 10. divize.

³Krycí jméno 11. divize.

⁴Přehled není zařazen jako příloha rozkazu a je uložen samostatně. Vzhledem k jeho logické návaznosti jsme jej přesto připojili dokumentu.

⁵Vyškovce nad Ipľom.

⁶Dnes součást obce Devičany.

⁷Dnes součást obce Žemberovce.

Úkol dělostřeleckého oddílu: Hlavní: ZH podle předvídaných plánů; vedlejší: je s to celým oddílem sesílit obranu směru Šahy – Krupina po silnici Hrkovce – Hokovce (v to) – Dudince (mimo).

c) Velitelství dělostřeleckého pluku 109⁸ se zbývajícími 2 oddíly dnem 2. 10. v prostoru Kalnica – Dekeneš⁹ – Lok podřízen Hurbanovi. Použití jen se svolením Štefánika.

VI. Letectvo:

a) Letectvo zpravodajské: beze změny.

b) Bojové:

III/3 perut' od 2. října na základním letišti Viglaš východně Zvolena. III/3 perut' zabráňuje nepřátelským útokům v údolí Hronu od Svätého Kríža nad Hronom¹⁰ až po Banskou Bystricu a údolí Kremnického potoka až po Kremnici. Dále zabráňuje nepřátelskému zpravodajskému letectvu v činnosti v pásmu omezeném na západě Hronem, na východě potokem Kriváň. Odlet podle hlášení hlásné služby a LODů. Pronásledování až po čáru Vráble - Levice - státní hranice. Zahájení činnosti až po vyhlášení nepřítelství.

VII. OPL:

a) TOPL:

Roty VKPL 8 a 10 plní znovu dřívější úkoly v rámci skupiny OPL X/153. Jinak TOPL beze změny.

b) AOPL:

Rota 12 chrání Svätý Kríž nad Hronom (nádraží, železniční most, jednotky služeb) a přehradí nálety do údolí Hronu a Kremnického potoka.

Rota 13 chrání Zvolen (nádraží Zvolen a Pustý hrad, jednotky služeb) a přehradí nálety směrem na Tri Duby¹¹, Banská Bystrica.

Rota 87 (podléhá David) chrání dočasně prostor Vráble.

c) SHS:

Beze změny. HS vyrozumí SV vyšších jednotek o náletech směřujících do jejich prostoru.

VIII. Ženíjní vojsko:

Vyšší jednotky pečují o práce na úpravě terénu, zejména na HOP. Adamovi svěřují úpravu komunikace Zvolen – Dobrá Niva. K tomu obdrží armádní pracovní rotu 130 Zvolen 4. 10. v 05.00 hodin. Dále pečuje o úpravu komunikace Turie Pole¹² – Vereš¹³ a Trpín – Cerovo – Macko Vrch¹⁴ za pomoci civilních pracovníků. Armádní ženijní rota 63 bude odeslána do Krupiny k dispozici Adam.

Hurban dostává ženijní rotu 55, která plní svůj dřívější úkol na místě. Uvolní však pro Adama jednu ženijní četou ženijní rotu 32, která je ještě v jeho oblasti. Ženíjní rota 48 Hurbana zůstává k dispozici armádě, může však převzít úkol pro přípravu výpomocného mostu u Nové Morušové¹⁵.

Ferdinand pečuje o úpravu komunikací dle zvláštního rozkazu. K dispozici dostává pracovní rotu 139 Spišská Nová Ves 3. 10. a pracovní rotu 131 Užhorod 6. 10.

Armádní ženijní rota 61 přemístí se dne 2. 10. do Hronské Breznice, kde převezme úkoly svěřené ženijní rotě 63.

⁸Správně má být dělostřelecký pluk 101.

⁹Dnes Rohožnica.

¹⁰Dnes Žiar nad Hronom.

¹¹Dnes Sliach.

¹²Dnes součást obce Lešť.

¹³Dnes Červeňany.

¹⁴Pravděpodobně zkomoleno, nepodařilo se identifikovat.

¹⁵Pravděpodobně zkomoleno, nepodařilo se identifikovat.

IX. Spojení:

a) Změna SV:

Dělostřelecký pluk 54 Žembovc – Bátorovce Oliva

III/3 perut' Víglaš Pinie

Rota VKPL 8 Nováky Durancie

Rota VKPL 10 Nováky Kadlátko

Rota VKPL 12 Lovinobaňa¹⁶ Šeřík

Rota VKPL 13 Zvolen Tamaryš

b) Další krycí jména:

Skupina armádního dělostřelectva – Žembovc Stúľ

(velitel dělostřeleckého pluku 109)

II/109 Drženice Nůž

X. Zvláštní nařízení:

Veškerý zřetel věnujte získání vysoké bojové hodnoty všech vojsk. Provádějte intenzivní bojový výcvik, dbejte na přísnou kázeň a působte na vlastenecký cit. Poukazují poznovu a důrazně na mé rozkazy čj. 204/oper.¹⁷ a 346/oper.¹⁸

Dostanou: příjemci všeobecného operačního rozkazu čís. 1.

Velitel Štefánik

VHA, f. VÚBPS, vel. Štefánik, kar. č. 22, příloha č. 80. – Strojopisná kopie A4, 4 s.

¹⁶Správne Svätý Kríž nad Hronom.

¹⁷Připomínky velitele armády z 29. září. Viz VHA, f. VÚBPS, vel. Štefánik, kar. č. 22, příloha č. 57.

¹⁸Dodatek k rozkazu hlavního velitele z 30. září. Viz VHA, f. VÚBPS, vel. Štefánik, kar. č. 22, příloha č. 68.

Přehled zpráv č. 7 ze 30. září 1938 do 22 hod.¹⁹

I. Maďarsko: V prostoru Petržalka, podél Dunaje a Ipel'u umístili Maďaři kupky hořlavin – hlavně na přechodech. Dnes v 18.10 hodin byl dřevěný most přes Ipel' asi 1 km jihovýchodně Bielovce vyhozen do povětří. Tato destrukce byla provedena naší hlídkou, která se cítila ohrožena.

V prostoru Bánréve u Sajópüspöki jsou prováděny zemní práce. V Salgótarján zjištěna přítomnost asi 2 baterií 7.5 cm. Nezaručená zpráva mluví o rozšiřování šeptané propagandy mezi maďarským obyvatelstvem v pohraničí v tom smyslu, aby v noci 30/9 nespalo a vyčkalo vývoje událostí. Ferdinand hlásí: zběhnutí 7 vojinů německé národnosti a 1 vojína rusínské národnosti, škpt. Lönert²⁰ německé národnosti (pokřtěný žid) odešel 28. v 18.30 na průzkum a dosud se nevrátil. Jižně Komárom zjištěn větší počet dělostřelectva – též motorisované (pravděpodobně z Hajmáskér). V Komárom zjištěna jenom mírová posádka. Ani dnes nezjištěny transporty z Německa do Maďarska. Mezi obyvatelstvem v Zadunajsku se vypráví, že v nejbližší době přijde italské vojsko, aby vypomáhalo při obsazování Slovenska.

II. Německo: Dne 29. a 30. hlášeny přelety německých letadel v prostoru západně Malých Karpat.

III. Polsko: V Hřčavě došlo k srážce mezi hlídkou SOS a několika Poláky, příslušníky Obrona Narodowa, kteří měli vniknouti k nám a pracovati tak, aby vznikl dojem, že obyvatelstvo polské národnosti se bouří. Jeden z nich byl zabit, jeden zraněn, ostatní uprchli.

IV. Vlastní pohraničí: V noci na 29. byla napsána na zdech v Jelšave pobuřující maďarská hesla, v Rimavské Sobotě malovány hákovité kříže. V prostoru Feledince²¹ se zdá, že pracuje nacistická propaganda a že jejím inspirátorem je Szentiványi a ostatní statkáři.

Štefánik, 2. oddělení

VHA, f. VÚBPS, vel. Štefánik, kar. č. 22, příloha č. 75. – Strojopisná kopie A4, 1 s.

¹⁹Níže uvedené informace o maďarské, německé a polské armádě byly získány zpravodajským způsobem, což znamená, že nemusí odpovídat skutečnému rozmístění těchto vojsk. Autoři edice neměli možnost údaje prověřit.

²⁰ Stábní kapitán pěchoty Rudolf Lönert (narozen 1896), před mobilizací velitel 5. roty pešího pluku 36. Od 28. září veden jako zběh.

²¹Dnes Jesenské.

DOKUMENT Č. 8

1938, 1. říjen, Vrábľe. – Všeobecný operační rozkaz číslo 1 velitele VII. sboru.

Hurban.

Čj. 4078/taj. 3. oper. 1938.

SV. dne 1. 10. 1938.

Všeobecný operační rozkaz čís. 1.

Část I.¹

I. Situace vlastní:

a) Jednotky ZH jsou všude na místě. Dne 30. 9. zničila vlastní vojska mosty přes Ipeľ u Vámosmikola a Bielovce.

b) Sborové útvary zbraní docházejí všeobecně podle předpokladů, u útvarů služeb jest nástup poněkud opožděn.

II. Situace nepřátelská:

Viz přehled zpráv čís. 2.²

III. Úkoly Hurbana:

Hurban udrží bratislavské předmostí, zabrání nepříteli přechod Dunaje a dolního Ipeľu a v případě silné nepřátelské akce brání na místě HOP Kamenica nad Hronom – Sazdice. Hlavní úsilí na směr Novohradské hory – Nitra a Bratislava. Udrží styk se IV. armádou.

Rozhraní mezi Hurbanem a Adam:

Na postavení PS a na HOP zůstává původně stanovené rozhraní mezi jednotlivými objekty LO nezměněno. Všeobecně probíhá takto: Vyškovce³ (H) – Domadice (H) – Žemberovce (A) – Prandorf⁴ (A) – Pukanec (A) – Ladomer (H). Rozhraní mezi Rafaelem a Amatou nezměněny.

Posilové prostředky:

Rafaeli k dispozici

– světlotmetnou rotu 3 vykládající ve Staré Dale⁵ 8. mobilisačního dne ve 24 hodin s prvním určením do Komárna,

– světlotmetnou rotu 2 vykládající v Pezinku 9. mobilisačního dne ve 3 hodiny s místem 1. určení Bratislava,

– světlotmetnou rotu 4 vykládající v Kert⁶ 8. mobilisačního dne ve 20 hodin s prvním místem určení tamtéž.

IV. Úkoly podřízených jednotek:

Beze změny.

V. Změny v sestavě Hurbana:

dělostřelectvo:

a) <Orchidej s Růží>⁷ přechází do sestavy Štefánika podle zvláštního rozkazu.

¹Druhá, tzv. materiální, část všeobecného operačního rozkazu byla vydána samostatně.

²Přehled se nepodařilo nalézt.

³Vyškovce nad Ipľom.

⁴Dnes součást obce Devičany.

⁵Dnes Hurbanovo.

⁶Dnes Ohrady.

⁷Pravděpodobně velitelství dělostřeleckého pluku 109 a II/109 dělostřelecký oddíl.

b) Hrubé dělostřelectvo v úseku Amata bude směněno a sesíleno dělostřeleckým oddílem Pampelišky (který bude později určen) dle zvláštního rozkazu. Velitel Rachel zůstane ve své dosavadní funkci u velitele Amaty.⁸

všeobecný úkol dělostřeleckého oddílu Pampelišky:

Hlavní: ZH podle předvídaných plánů; vedlejší: je s to celým oddílem sesílit obranu směru Šahy – Krupina po silnici Hrkovce – Hokovce (v to) – Dudince (mimo).

VI. Letectvo:

a) Letectvo zpravodajské: Godrian na základním letišti Tardošked⁹ je přímo podřízena Hurbanovi.¹⁰

b) Bojové: III/3 perut' od 2. října na základním letišti Víglaš,¹¹ východně Zvolena, zabráňuje nepřátelskému zpravodajskému letectvu v činnosti v pásmu omezeném na západě Hronem, na východě potokem Kriváň. Pronásledování až po čáru Vráble – Levice – státní hranice. Zahájení činnosti až po vyhlášení nepřátelství.

VII. OPL.

SHS:

Beze změny. HS vyrozumí SV vyšších jednotek o náletech směřujících do jejich prostoru.

VIII. Ženíjní vojsko:

Rozdělení:

Rafael: dvě ženíjní čty ženíjní roty 48 (Bezu) (Ohaj)¹² s velitelem ženíjní roty 48 (Bezu) jakožto velitele ženíjního vojska HO. Obě ženíjní čty ženíjní roty 55 s velitelem roty v Köbölkút¹³ zůstávají nadále k dispozici.

Amata: dvě ženíjní čty ženíjní roty 55 (Szakállos¹⁴, Sazdice), pomocná četa a rotní trén, obě v Levici.

Tyto ženíjní jednotky pokračují v pracích podle dispozic taktických velitelů.

Sborová záloha: dvě ženíjní čty ženíjní roty 48 v Ohaj. Provedou opravu mostu v Ohaji na 4 tuny výpomocným materiálem z místních zdrojů.

Armádní záloha: ženíjní rota 47 ve Vajce¹⁵. Pokračuje v přípravných pracích pro stavbu těžkého jednokolejného výpomocného mostu v Morušove¹⁶.

Rafael a Amata hlásí denně ve 20.00 hodin stav opevňovacích prací a dasažený stupeň hotovosti u jednotlivých objektů.

IX. Spojení:

VII. sbor	Vráble	Hurban
HO 39	Galanta	Rafael
Pěší pluk 7	Želiezovce	Amata
Pěší pluk 57	Pozba	Viola
Dělostřelecký pluk	101 Kalnica	Pampeliška
Ženíjní rota 47	Vajka nad Ž.	Chrysantém
Ženíjní rota 48	Horný Ohaj	Bez
Letka 10	Tardošked	Godrian
Telegrafní prapor 57	Vráble	Blín

Orchidej s růží?

⁸Pravděpodobně I/135 dělostřelecký oddíl.

⁹Dnes Tvrdošovce.

¹⁰Letka byla vyzbrojena letadly Letov Š-328.

¹¹Perut' tvořily letky 37, 38 a 39, vyzbrojené letadly Avia B-534.

¹²Zřejmě Horný Ohaj.

¹³Dnes Gbelce.

¹⁴Dnes Ipeľský Sokolec.

¹⁵Vajka nad Žitavou.

¹⁶Pravděpodobně zkomoleno, nepodařilo se identifikovat.

X. Zvláštní nařízení:

Veškerý zřetel věnujte získání vysoké bojové hodnoty všech vojsk. Provádějte intenzivní bojový výcvik, dbejte na přísnou kázeň a působte na vlastenecký cit.

Dostanou: Rafael, Amata, Viola, Pampeliška, Chrysantém, Bez, Godrian, Blín, Hurban 1. – 4. oddělení, velitelství dělostřelectva, ženijního a telegrafního vojska.

Na vědomost: Štefánik, Adam, Cyril¹⁷.

Ukončeno ve 23.00 hodin.

Velitel Hurban v. r.

[...] ¹⁸

[...] ¹⁹

VHA, f. VÚBPS, vel. Štefánik, kar. č. 22, příloha č. 95. - Strojopisná kopie A4, 3 s.

Seznam použitých zkratk:

AOPL	– Armádní obrana proti letadlům
HO	– Hraniční oblast
HOP	– Hlavní obranné postavení
HP	– Hraniční pásmo
HS	– Hlásná služba
HV	– Hlavní velitelství
K	– Kryt hranic
LO	– Lehké opevnění
LOD	– Letecký operační důstojník
LPO	– Lehké pohraniční opevnění
OPL	– Obrana proti letadlům
PS	– Přední stráž
RD	– Rychlá divize
SHS	– Státní hlásná služba
SOS	– Stráž obrany státu
SPO	– Smíšený přezvědný oddíl
sRKPL	– Stálá rota kulometů proti letadlům
S	– Stanoviště velitele
TOPL	– Teritoriální obrana proti letadlům
VHA	– Vojenský historický archiv (Praha)
VKPL	– Velké kulometry proti letadlům
VÚBPS	– Velitelství útvarů za branné pohotovosti státu
ZH	– Zajištění hranic

¹⁷Krycí jméno Hraniční oblasti 38.

¹⁸Nečitelná parafa.

¹⁹Dokument je opatřen ručně nakresleným prezentačním razítkem a rozdělovníkem příslušníků 3. oddělení štábu.